

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ПОДІЛУ ВЛАДИ ЯК ПРОТИДІЯ ЇЇ УЗУРПАЦІЇ

Бойко В. В.,

студент 1 курсу, кафедра правознавства, ПУЕТ

Актуальність даної теми полягає у тому, що маючи одну з найдемократичніших конституцій, наша країна зіштовхнулася з проблемою реалізації конституційних прав та свобод людини і громадянина, через недостатньо ефективний механізм системи стримувань і противаг. Недосконалість конституційних основ публічної влади в Україні виявляється у відносинах між Верховною Радою України та президентом., маючи при цьому цілий ряд проблем їхньої взаємодії.

Першою проблемою є фактична відсутність у президента можливості розпустити представницький орган. Згідно ст. 90 Конституції України президент має право достроково припинити повноваження Верховної Ради України, якщо: протягом одного місяця у Верховній Раді України не сформовано коаліцію депутатських фракцій відповідно до статті 83 Конституції; протягом шістдесяти днів після відставки Кабінету Міністрів України не сформовано персональний склад Кабінету Міністрів України; протягом тридцяти днів однієї чергової сесії пленарні засідання не можуть розпочатися. Інших можливостей для її розпуску немає.

Важливим засобом реалізації системи стримувань та противаг у відносинах президента та Верховної Ради є інститут імпічменту. Проблема полягає у тому, що згідно ст. 111 Конституції України питання усунення Президента України з поста в порядку імпічменту ініціюється більшістю від конституційного складу Верховної Ради України. Після проведення розслідування створеною тимчасовою слідчою комісією та оприлюднення висновків, рішення про висунення звинувачень президенту приймається двома третинами від конституційного складу Парламенту. Рішення про усунення президента України з поста в порядку імпічменту приймається Верховною Радою України не менш як трьома четвертими від її конституційного складу після перевірки справи Конституційним Судом України. Варто зазначити, що якщо прийняття рішень про висунення звинувачень за допомогою двох третіх у Верховній Раді ще може бути реалізовано, то набрання трьох четвертих для усунення президента з посту у порядку імпічменту видається теоретично можливим, але реально нездійсненним.

Ще однією проблемою реалізації принципу поділу влади є формальний характер парламентської відповідальності Кабінету Міністрів України. Конституція України передбачає можливість відправити Уряд у відставку шляхом прийняття резолюції недовіри. У разі прийняття Верховною Радою України такої резолюції Прем'єр-міністр України повинен подати заяву президенту про відставку. Така конституційна умова викликає достатньо логічне запитання про те, яким чином повинна бути приведена у дію прийнята резолюція недовіри в разі, якщо Прем'єр-міністр України такої заяви не подасть. Або ж, якщо навіть заява буде подана, як будуть розвиватися події у разі небажання президента підписати цю заяву. Таким чином, виникнення подібної ситуації може стати причиною серйозної державно-правової і політичної кризи.

Існування у державі інституту контрасигнатури є ще одним важливим механізмом реалізації системи стримувань і противаг у контексті обмеження діяльності виконавчої гілки влади. Цей механізм полягає в необхідності скріплення підписом Прем'єр-міністра України та профільного міністра актів президента, що стосуються сфери компетенції органів виконавчої влади. Цей механізм є практично єдиним засобом впливу Уряду на президента, що існує в Україні.

Існування формального впливу Парламенту на формування складу Кабінету Міністрів України та припинення його повноважень не лише спричиняє ситуацію відсутності конструктивного зв'язку представницького органу та Уряду, але й також слугує додатковим фактором, що позбавляє особливих стимулів до утворення постійної коаліційної більшості у Верховній Раді. Підсиленню обмеженості взаємозв'язків між Урядом і Парламентом сприяє також відсутність інституту індивідуальної політичної відповідальності членів Кабінету Міністрів України перед Верховною Радою України.

Підсумовуючи, можемо назвати найбільш вагомі проблеми:

- загальна незбалансованість системи поділу влади;
- низький рівень політичного впливу Верховної Ради України як представницького органу;
- фактичне підпорядкування виконавчої влади президенту, який не несе жодної відповідальності за результати її діяльності;
- відсутність ефективних механізмів взаємозв'язку та впливу Верховної Ради України на Кабінет Міністрів України, що значно погіршує рівень їхньої конструктивної взаємодії;
- відсутність дієвих механізмів парламентського контролю щодо президента.